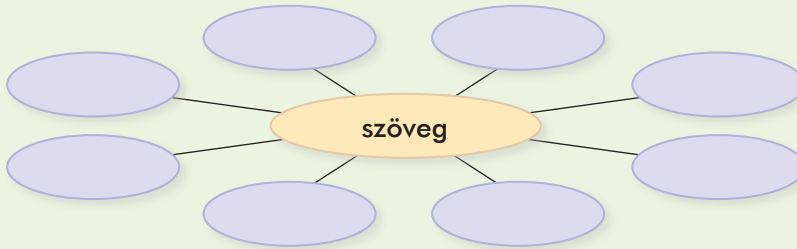
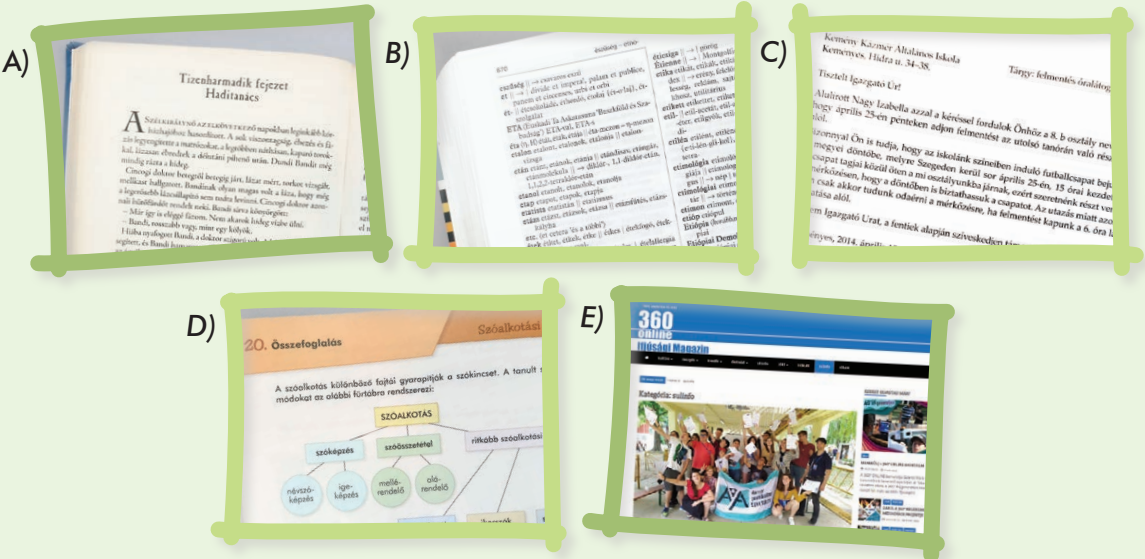

1. Mi jut eszetekbe a SZÖVEG szóról? Készítsetek pókhálóabrát az ötletekből!

2. Figyeljétek meg a képeken ábrázolt szövegeket, majd hasonlítsátok össze őket az alábbi szempontok alapján!

- Melyik szöveg jelenik meg nyomtatott formában?
- Melyik szöveg olvasásához szükséges számítógép?
- Melyik szöveget kell folyamatosan, az elejétől a végéig elolvasni a szükséges információ megszerzéséhez?
- Melyik szöveg esetén dönti el az olvasó szabadon, hogy mit és milyen sorrendben olvas?

A **szöveg** a beszéd alapegysége. Azt a megnyilatkozást tekintjük szövegnek, amelynek **témája összefüggő és egységes**, formája pedig **megszerkesztett**.

A szövegek olvasási sorrendje szempontjából megkülönböztethetünk **lineáris** (egyenes vonalú), illetve **nem lineáris szövegeket**. A lineáris szövegeket az elejétől a végéig olvassuk el, míg a nem lineáris szöveg esetén az olvasási sorrendet az olvasó dönti el annak alapján, hogy milyen információra van szüksége.

A **hagyományos szövegek** jellemzően lineárisan építkeznek, mint például egy regény vagy egy hivatalos levél. Általában nyomtatott formában jelennek meg, de sokszor elektronikusan is rögzítik vagy továbbítják őket. Ugyanakkor nem lineáris szövegek is tartoznak a hagyományos szövegekhez, ilyenek például a lexikonok és a fürtábrák.

A **digitális szövegek** döntően nem lineárisan építkeznek, hanem a **linkek** (jelentése: láncszem) segítségével az olvasó megszakíthatja az olvasást, és egy kattintással új információhoz juthat. A linkek kiemelkednek a szövegből, és lehetnek szöveges vagy képi elemek is. Ezeket a szövegeket **hiperszövegnek** is szokták nevezni. A digitális szövegek között is találunk még lineáris szövegeket, ilyenek például a digitálisan elérhető szépirodalmi művek.

3. Párokban döntsétek el, hogy melyek tekinthetők lineáris és melyek nem lineáris szövegnek az alábbiak közül!

vers

SMS

internetes keresőoldal

napló

internetes híroldal

Wikipedia-oldal

ételrecept

iskolai fogalmazás

4. Alkossatok csoportokat! Lehetőség szerint nyissátok meg, majd tanulmányozzátok az alábbi internetes oldalt, és válaszoljatok a kérdésekre!

<https://pim.hu/hu/dia/dia-tagjai/lazar-ervin#>

- Mi a honlap neve és célja?
- Kiknek szólhat?
- Milyen lehetőségeket kínál az olvasó számára?
- Az oldal hagyományos vagy digitális szövegnek tekinthető? Miért?
- Nyissátok meg a linkek segítségével egy olyan oldalt, amely a szerző valamelyik művét tartalmazza! Ekkor hagyományos vagy digitális szöveggel találkoztok? Mi jellemzi ezt a szöveget?

Az internetes szövegek összekapcsolódását az emberi agy működéséhez szokták hasonlítani, melyben az információk nem szigorú rendben vannak rögzítve, hanem rugalmasan változnak.

The screenshot shows the website 'DIGITÁLIS IRODALMI AKADEMIA' with a profile for 'László Ervin'. It features a photo of the author, a list of digitalized works, and navigation options like 'NYITÓLAP', 'ARCÉPCSARNOK', 'FOTÓGALÉRIA', 'ÉVFORDULÓK', 'ÖSZTÖNDÍJAK', 'HÍREK', 'KAPCSOLAT', 'REGÉNYTÁR', 'DRÁMATÁR', 'GYERMEKKÖNYVTÁR', and 'HANGSKÖNYVEK'. There is also a search bar at the bottom right.

5. Az alábbi szöveg egy nyomtatott tankönyvben szerepel. Tervezték meg párokban a hagyományos szöveg digitális változatát! Mely kifejezésekhez készítenétek linket? Melyik szövegrészt szúrnátok be csak link formájában?

24 Mátyás király udvarában

MÁTYÁS, A TUDOMÁNY ÉS A MŰVÉSZET TÁMOGATÓJA

Mátyás király udvara a kultúra és a művészetek központja volt. Mivel őt magát is érdekelte például a csillagászat és az építészet, neves tudósokat hívott meg magához. Leginkább itáliai költők, történétírók, szobrászok, orvosok, filozófusok fordultak meg udvarában.

Budán létrehozta a híres Corvin-könyvtárat. Hívei közül sokaknak lehetővé tette, hogy külföldön tanuljanak.

Visegrádi és budai palotájának építkezésein külföldi mestereket, szobrászokat alkalmazott. Azt szerette volna, **hogy fényes udvarával, a pezsngó szellemi élettel minden vendégét elkápráztassa.**

91.1. Gazdagon díszített corvinák. A bal oldali kódexlapon Mátyás és Beatrix látható. Mivel a könyveket kézzel írták és festették, ritkák és rendkívül drágák voltak

24. MÁTYÁS KIRÁLY UDVARÁBAN

A corvinák

Mátyás király egyik kedvtelése a könyvek gyűjtése volt.

91

Könyvei, az ún. corvinák számára könyvtárat létesített, ahol ő is szívesen időzött.

Az ókori görög és római szerzők munkái mellett kora tudományos és egyházi témájú műveit is gyűjtötte.

A király nemcsak vásárolta a köteteket, hanem Budán egy kódexmásoló műhelyt is létrehozott.

Halálakor könyvtára több mint kétezer kötetet számlált. Akkoriban csupán a pápának volt ennél nagyobb könyvtára!

6. Beszélgetsetek az alábbi szempontok alapján a szótárak használatáról!

- Mikor érdemes szótárt használni?
- Ki milyen szótárt használt már?
- Ismertek-e online szótárakat? Ha igen, melyeket?
- Milyen céllal kereshetünk az alábbi szótárakban?

A szótárak egy vagy több nyelven értelmezik egy nyelv szókincsét. A nyomtatott szótárak a nyelv szavait betűrendben tartalmazzák. A digitális szótárakban elektronikus keresőablakokat használunk a kereséshez.

7. Gyűjtsétek össze táblázatban a nyomtatott és az elektronikus szótárak előnyeit és hátrányait a tapasztalataitok alapján!

	Nyomtatott szótárak	Elektronikus szótárak
Előnyök		
Hátrányok		

8. Alkossatok csoportokat! Beszéljétek meg, milyen nyomtatott szótárt használtok a következő helyzetekben!

- Szülinapi meghívót írsz a barátaidnak, de nem jut eszedbe, hogy a Belvárosi Mozi mindkét tagját nagy kezdőbetűvel kell-e írni.
- Az osztálytársad azt mondta, hogy az iszok helytelen igealak, csak az iszom helyes, és ezt ellenőrizni szeretnéd.
- A szomszéd bácsi azt mondta neked, hogy olyan pacuha vagy, és te nem tudod, mire gondolt.
- Egy érdekes cikket olvasol, de nem érted a kontextus szót.
- Házi fogalmazásban szeretnéd egy odaillő szóval kifejezni a derűs szó ellentétét, de nem jut eszedbe a megfelelő kifejezés.

Nem megszokott írásirányok

Az általunk használt, vízszintesen balról jobbra tartó írási és olvasási iránytól eltérő irányú szövegek is léteznek.

Régen a kínaiak és a japánok függőleges sorokban írtak, ma már azonban ritka náluk ez az írásmód. Az arab és a héber írás iránya jobbról balra halad, ugyanakkor a számokat az arab szövegekben mégis balról jobbra írják.

Volt egy olyan ősi írásforma, a busztrófedon (a görög szó jelentése ökörfordulás), amelynek a szántáshoz hasonló az iránya. Vagyis amikor az olvasó kiér a sor végére, akkor onnan fordul vissza, és a következő sort jobbról balra olvassa el, majd kiérve ismét balról jobbra folytatja, és így tovább.

Egy érdekes felfedezés a Kréta szigetén talált phaisztoszi agyagkorong (a képen), amelynek mindkét oldalán csigavonalban helyezkednek el az írásjelek. A közel 4000 éves leletbe pecséttel nyomtatták a formákat.

Ti találkoztatok-e már olyan szövegekkel, amelyeknek nem balról jobbra tart az iránya? Beszéljétek meg!

